

Slovenski REPUBLIKANEC

(prej Avtonomist)

Glasilo Slovenske Republikanske Stranke kmetov in delavcev.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Breg št. 12. 11.
Telefon 119.

Izhaja vsak petek.

Mesečna naročnina 5 Din. — Cene oglasov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Pri malih oglasih vsaka beseda 50 par.

Št. 15.

Ljubljana, dne 17. aprila 1925.

Leto V.

Kaj hočemo?

Lastno zakonodajo na lastnih tleh ozrastlega slovenskega ljudstva!

Pismo iz Belgrada.

Pretekli teden je vladal v Belgradu popoln političen mir. Večina poslancev je odšla domov praznovati velikonočne praznike, v Belgradu pa je ostalo le malo število članov dveh ali treh parlamentarnih odborov.

Takoj po praznikih namerava vlada predložiti parlamentu dva nova zakona, namreč nov stanovanjski zakon in nov tiskovni zakon. Oba zakona sta tudi za Slovenijo zelo važna in sicer stanovanjski zakon v gospodarskem, tiskovni zakon pa v političnem oziru.

Nov stanovanjski zakon.

Nov stanovanjski zakon je izdelalo ministrstvo za socialno politiko. Parlamentarni odbor, ki je imel nalogo, da zakon podrobno predela in stvarno predela, je svoje delo neverjetno hitro končal. Če bi bil zakon res vzoren, ne bi bilo nič čudnega, če bi razprava o njem bila kratka. Ker pa ima zakon dovolj pomanjkljivosti in celo nejasnosti in očitnih protislovij, je kratka razprava o njem samo dokaz, da se razni gospodje poslanci za resne gospodarske zadeve jako malo brigajo in se tudi prav malo trudijo, da bi jih proučili, ker raje govoričijo prazne besede o takozvani visoki politiki. O glavnih točkah novega stanovanjskega zakona bo, kakor pričakujem, »Republikanec« gotovo objavil kakšen poseben članek, ker so njegove določbe za Slovenijo v gospodarskem oziru jako važne.

Nov tiskovni zakon.

Dočim lahko o novem stanovanjskem zakonu rečemo vsaj to, da ima vsaj nekaj dobrih strani, moramo glede novega tiskovnega zakona priznati, da je tak zakonski načrt naravnost klefuta vsaki politični svobodi in neizbrisna sramota za vsako kulturno državo. Če bo novi tiskovni zakon sprejet v taki obliki, v kakoršni ga je predložila

vlada — magari tudi z malimi izpremembami — bo pri nas vsaka javna kritika javnega delovanja popolnoma nemogoča. Če bodo vlada in njeni organi zagrešili še tako nemnost ali grdobijo, ne bo mogoče niti besedice zapisati proti delovanju vlade, ampak bo mogoče vlado in delovanje njenih organov samo hvaliti. Kaj takega nikjer na svetu ne poznajo in mi lahko mirno rečemo, da bomo prenehali biti demokratska država in bomo postali najbolj nazadnjaška absolutistična država, če bo parlament novi tiskovni zakon odobril! Odobril ga pa bo, in o tem danes ni nobenega dvoma več.

Tiskarji so že jako dobro spoznali veliko škodljivost novega zakona za njihovo obrt in so pretekli teden priredili po vsi Jugoslaviji protestna zborovanja. Čudno in naravnost neverjetno pa je, da se takozvana »inteligence«, ki se tako rada ponaša in šopiri s svojo »naprednostjo«, prav nič ne gane! Da se ne gane v državni službi stoječa in denarno in gospodarsko samo od milosti vladodržev popolnoma odvisna uradniška inteligenca, to še razumemo. Neverjetno pa je, da se ne zganejo od državne milosti neodvisni »inteligentni« sloji, kakor odvetniki, veliki industrijci, bogati trgovci itd. In taki ljudje hočejo »voditi narod«?

Politični položaj.

Mnogo bolj kakor za razna gospodarska in strokovna vprašanja se zanimajo poslanci in občinstvo za vprašanja čisto političnega značaja. Med temi vprašanji je danes prvo in glavno: **Ali pojdejo radičevci v vlado ali ne?** Okoli tega vprašanja se suče danes vsa notranja politika v naši državi.

Prvi korak za vstop v vlado so napravili radičevci s svojimi znanimi izjavami (ki jih je priobčil tudi naš list, op.ur.). S tem pa še ni re-

čeno, da je vstop v vlado že narejen ali pa sporazum že dosežen. S svojo izjavo radičevci zaenkrat niso še nič drugega dosegli, kakor da so postali taka parlamentarna stranka, ki je ne mare nobena vlada več razpustiti. To je pa zaenkrat tudi vse! Če pa imajo radičevci neoviran pristop v parlament, še ni rečeno s tem, da morajo tudi že v vlado, ampak njihov vstop v vlado je odvisen od drugih činiteljev, predvsem od drugih velikih političnih strank, zlasti od Pašičevih radikalov.

Pašić ima s svojo pripravo, ki jo tvorijo »samostojni demokratje« (Pribečević) v sedanjem parlamentu večino. To stoji. Ta večina pa je jako skromna, tako skromna, da v kakem evropskem parlamentu nobena vlada ne bi dolgo ž njo mogla izhajati. V Belgradu pa imajo v tem oziru drugačne pojme, kot v Evropi. Kljub temu pa je mogoče, da bi Pašić želel večjo in trdnjšo večino. Tako večino pa doseže le, če pridobi radičevce za sodelovanje v vladi.

Za tako sodelovanje pa je treba izpolniti celo vrsto pogojev. Zveza radikalnov z radičevci je mogoča le, če se razbije sedanja vladna večina, t. j. da Pašić izrine iz vlade »samostojne demokrate«, ker je več kot gotovo, da radičevci ne bodo hoteli sodelovati s Pribečevićem. Ali pa bo hotel Pašić žrtvovati Pribečevića, ki mu je tako zvesto in brezpogojno udano služil? Drugič je treba, da se razbije opozicijski blok, ker radikali hočejo sodelovati le z radičevci kot zastopniki Hrvatov,

pomoči drugih opozicijskih strank pa ne potrebujejo. Ali bodo radičevci hoteli izstopiti iz opozicijskega bloka? Tretji pogoj pa je najvažnejši: **Priti bi moralo pred vstopom radičevcev v vlado več sporazuma med Hrvati, ki jih zastopajo radičevci, in pa med Srbi, ki jih zastopajo radikali!** Ali bo do takega sporazuma prišlo?

To so jako težavna vprašanja, ki pa morajo biti rešena predno bi se dal današnji položaj v parlamentu izpremeniti.

Kako dalekosežen bi bil vstop radičevcev v vlado, nam dokazuje javna in tajna agitacija proti radičevcem s strani onih strank, ki bi bile obsojene po sporazumu na politično smrt. Tako se trudi n. pr. Pribečević na žive in mrtve, da bi radičevce očrnil pred vso politično javnostjo kot hinavce, češ oni so samo zato začeli priznavati monarhijo in vidovdansko ustavo, da bi rešili Radiča in njegove tovariše iz zapora, v svojem sreču so pa ostali še vedno isti republikanci kakor so bili prej. Da se tudi voditelj SLS dr. Korošec noč in dan znoji in pota, da bi prepričal radikale o neiskrenosti radičevcev in radičevce zopet o neiskrenosti radikalov, pa itak veste.

Tako se plete zakulisna igra za sporazum med radičevci in radikali in pa proti sporazumu že cele tedne in se bo še pletla. Vse niti pa ima v svojih rokah stari Pašić in samo on bo odločil, kdo bo pri nas sedel za vladno mizo. Ta odločitev pa še ne bo tako kmalu padla.

Kako je bilo in kako bo.

Veljiko je bilo zadnje tedne demagogije, o novi taktiki hrvaško-slovenske republikanske stranke. Ljudje, ki v vsem šestletnem ustavnem boju niso storili ničesar, ker so bili figovci, hočejo danes biti sodniki nad to taktiko! Zato ne bo odveč, ako podamo pregled političnih dogodkov zadnjih let, da se more videti ves postopek in oceniti nje-

govno pravilnost v danih razmerah. Poslušajmo sledečo razlago:

Več kot pred dvema in pol letoma je predsednik »Hrvaške republikanske kmečke stranke« brzojavil (jeseni 1922) Davidoviću v Belgrad: »Ako bo Van poverjena sestava vlade, pridemo vsi v Belgrad. — Štefan Radić.«

Tedaj se niti Davidović ni upal

Naša prometna sredstva.

Naš starejši rod, kamor štejemo okoli 60 ali več let stare ljudi, se gotovo še dobro spominja, kako je v svojih mladih letih hodil po stezah ali pa se vozil po slabih cestah. Stari ljudje pripovedujejo, da so njihovi vrstniki hodili po cel teden v nemški Gradec, po dva tedna pa na Dunaj in ravno tako dolgo zopet nazaj. Belokranjski romarji so romali na Brezje ali na Svete Višarje po cel teden, in če so si najeli voznika, tudi niso bili dosti prej doma. Pot v Ameriko pa je trajala cele mesece na tedanjih jadrih.

Prva izprememba, ki so jo še doživeli naši stari ljudje, so bile dobre ceste in potem železnice. Zlasti železnice so sicer mirno in enolično življenje v naših dolinah in po naših gričih popolnoma izpremenile. V kraje, kamor je prej prišla le samotna potovka, ki je skupljala jajca in prodajala cenene glavne rute po 4 groše, so prišli trgovci, ki so dovažali in odvažali blago na debelo in po nizkih cenah. V deželi sta se udomačila dotlej

veznana kava in riž, petrolej je izpodrinil brleče trske in domača preja se je umaknila ceneni lepo pisani tovarniški robi. Po gozdovih so zapele sekire, ob potokih pa so začele rasti žage, ki so odvažale naš les v daljne kraje. Tuje žito je pričelo delati domačemu blagu občutno konkurenco in hočeš-nočeš so se morali naši ljudje vedno bolj oprijemati obrti, če niso hoteli s trebuhom za kruhom v daljni svet.

Proti gradnji prvih železnic so se naši stari ljudje silno uprli. »Kaj«, je rekel nekdanji deželni poslanec dr. Toman, »železnico hočete? Kaj boste pa vozili? En sam vlak bo peljal vse naše kokoši in krave, kaj boste pa potem vozili?« — Predno so pa začeli graditi dolensko železnico, so ljudje po vseh občestnih gostilnah od Ljubljane do Novega mesta kričali: »Kam pojdejo pa furmani? Kaj naj začno gostilničarji in konjski hlapci?« — Praksa je pozneje dokazala, da so nekdanji »furmani«, če so bili za kaj, dobili dober in stalen zaslužek kot sprevodniki in čuvaji, občestni gostilničarji pa imajo danes mnogo

več gostov kakor prej.

Nekako 40 let bo tega, ko se je pojavil v Ljubljani prvi bicikelj. Spredej eno visoko kolo s sedežem, na visoko kolo pa je bilo pritaknjeno še eno majhno kolesce. Prvi kolesar je vzbujal v Ljubljani velikansko pozornost in kjer se je pokazal, je svet kar obstojal ali od začudenja ali pa iz strahu, da se bo zdaj-zdaj prekucnil. Velikansko veselje pa so imeli nad prvimi kolesarji otroci in psi, in kričanja in lajanja kar ni hotelo biti konec, če se je pripeljal kolesar po cesti.

Kolo, kakor danes splošno imenujemo bicikelj, se je pa počasi zelo izpopolnilo in pocenilo in kar je bilo prej poseben privilegij »športnikov« to imajo danes že vsi pismonoše in celo dekleta na vasi za svojo vsakdanjo uporabo. Prve ženske pa, ki so se vozile s kolesom, niso dobivale od starokopitnih gospodov baš najlepših priimkov...

Bicikljem so sledili avtomobili. Če nas spomin ne vara, je imel prvi avtomobil v Ljubljani baron Codelli. Bil je to v primeri z današnjimi elegantnimi vozovi velikansko

ski nestvor, ki je s svojim ropotom in ogromnim dimom jezil celo ljubljansko okolico. Ko se je pa baronov avto enkrat sredi ceste spuntal, da so morali veliki mlatilnici podobni stroj peljati z voli skozi mesto, je imela Ljubljana dovolj govornjenja za mesec dni.

Sodni dan so pa začeli ljudje prerokovati, ko so videli nad seboj v zraku prvega letalca! To je presegalo vse njihovo dotedanje pojmovanje! Stroj, ki leti! Počasi so se pa ljudje navadili tudi na to in danes se marsikdo niti ne ozre več v zrak, če sliši nad seboj znani ropot in ljudje se tudi ne čudijo več, če berejo, da je Zeppelinov zrakoplov potreboval iz Evrope v Ameriko komaj dobra dva dni.

Vzporedno s prometnimi sredstvi so se izpolnjevala tudi občila. Telegraf so si ljudje sprva razlagali kot dolgega psa, ki z gobcem zacvili, če mu stopiš na rep. Brzojava so se zlasti ljudje na deželi navadno silno ustrašili, ker navadno ni prinašal nič dobrega. Največkrat so namreč brzojavili le smrtno slučaje. Počasi pa so se navadili

odločno naglasiti ne sporazuma, a kaj šele revizije ustave!

Pof leta pozneje je predsednik HRSS odposlanec srbske radikalne stranke razložil, da je mogoče razpravljati in popuščati v vseh političnih vprašanjih, toda to se ne more zgoditi, ako gre za temelje ljudskega življenja, to je za **človečnost, zakonitost in ustavnost**. Zasi-guranje teh temeljev je **predpogoj vsakega sporazuma**. Dokler pa se to ne izvrši ni mogoče iti dalje. Zato je v zagrebški zapisnik z dne 13. aprila 1923 (»Markov protokol«) bilo doslovno zapisano, da se mora cel sistem vlade in uprave na Hrvaškem spremeniti v duhu **človečnosti, zakonitosti in ustavnosti**. (Kakor znano je v tem »protokolu« zahtevala SLS za Slovence le klerikalnega deželnega predsednika v Ljubljani in nič drugega!) To so v petek dne 13. aprila 1923 podpisali dr. Marko Gjurčić, **predsednik** radikalnega kluba in dr. Vojašlav Janjić, **tajnik** tega kluba.

Naslednji dan, v soboto je g. Nikola Pašić ta zapisnik enostavno vtaknil v žep ter ga svojemu klubu ni niti pokazal, a njegov glavni pomočnik dr. Laza Marković, se je sestel zvečer 14. aprila 1923 s Svetozarjem Pribičevićem, kjer se je napravil prvi načrt o progonih HRSS in njenega predsednika. To so v nedeljo dne 15. aprila 1923 javljali vsi belgrajski in zagrebški časopisi in zato je predsednik HRSS na velikem shodu v Borongaju sporočil pretrganje vseh pregovorov in dogovorov s srbskimi strankami, kar je malo dni pozneje odobrilo tudi hrvaško narodno zastopstvo, izvoljeno 18. marca 1923.

Med tem je predsednik HRSS moral v inozemstvo, toda je takoj, ko se je nastanil v Londonu, pristal na to, da nek radikalni prvak (poznější minister) ponovno začne razgovore in dogovore s g. Pašićem in že je prišlo tako daleč, da je bil določen nek zagrebški odvetnik, da ponese točno formulirane predloge za sporazum na dvor in k Pašiću. Toda do tega ni prišlo, ker so Pašića in radikale pregovorili neki zagrebški izgubljeni, da bodo Radiča zapustile kmečke hrvaške »mase« — tako oni imenujejo kmečko ljudstvo! — kakor hitro pride v Belgrad in da zaradi tega hrvaški poslanci ne bodo in ne smejo priti iz strahu pred temi »masami«. Pašić je to verjel in se je — prevaril. Hrvati so prišli in ga dvakrat podrli. Pašić je na to v Bijeljini napovedal silo in je dal svoj odgovor dne 8. februarja 1925 ali točneje: Ta odgovor sila traja še danes.

To je zló, toda do tega je **moralo** priti. Zakaj?

Prvo zmgao HRSS dne 28. novembra 1920 so proglasile vse srbske stranke kot posledico povojnega razpoloženja, ki bo minilo

tudi na druga brzozjavna poročila in danes je telefon tudi za starejše ljudi nekaj vsakdanjega.

Letala, brezžični brzozjav, brezžični telefon pri nas sicer še niso splošna prometna sredstva, je pa samo stvar najbližje bodočnosti, da bodo ljudje tako letali, kakor se vozijo danes na bicikljih in v Ameriki na avtomobilih. Tudi »radio« imamo že, ki nam omogoča poslušati koncerte itd. iz najbolj oddaljenih krajev ali pa poslušati poročila o najvažnejših dogodkih in tržna poročila iz vsega sveta. Pri nas ne gre s takimi stvarmi tako hitro kot drugod, gre pa le.

Posledica modernih občil in prometnih sredstev je, da danes jako hitro živimo, kakor pravimo, ali pravilnejše rečeno, mi živimo in izvemo tekom enega tedna mnogo več kot so naši predniki doživeli v več letih. Vsled tega pa trpe naši živeci in danes je veliko vprašanje: Kdaj so bili ljudje bolj srečni in zadovoljni, ali v stari, mirni dobi, ali danes, ko se dogodki za dogodki kar podijo?

v nekaj mesecih. Drugo zmgao 18. marca 1923 proglasili so vsi demokrati (tudi Davidovičevci!) za **Pašičevo delo**, ker da je Pašić pomagal HRSS, samo da bi mogel umreti ali pa vsaj oslabiti demokrate. Zlasti so to trdili batinaši. In tako so zopet vse srbske stranke verovala, da more HRSS iti odslej samo navzdol. Zlasti je Pašić zopet verjel Surminu, Drinkoviču in frankovcem, ki so mu, še predno so prešli v radikalno stranko, predlagali, da je treba samo »osvoboditi Hrvate od Radiča« — in vse bo potem šlo samo od sebe. In že se je ne samo šepetalo, temveč odkrito zahtevalo na javnih shodih in v časopisju, da je treba Radiča — ubiti, a batinaška »Riječ« mu je napovedala, da se bo strkljal s svoje višine po še večjem trnju, kakor pa se je na njo povspel.

In tedaj se je Pašić odločil ubiti (politično) celo HRSS. Izdana je bila »Obznana« in izvedena točno po batinaških receptih in se izvaja še danes.

Vse je bilo učinjeno, toda HRSS je ostala edina predstavica hrvaškega naroda in velikega **pokreta**, ki se mora šiniti, ako noče snesti samega sebe. In prav zaradi tega, je sedaj naposled prišel čas, da HRSS zbere vso opozicijo. To je tudi izvršeno. HRSS je predložila tudi skupni program in parlamentarno skupnost, a Davidoviča za predsednika. Ker pa je HRSS polovica od cele opozicije, so bili njeni predlogi sprejeti zaradi njihove opravičenosti in svoje vsebine. Tako je nastal narodno-kmečki blok, ki ga je predsednik HRSS predlagal že pred letom dni!

Temelj tega bloka je narodni sporazum in kmečka demokracija. Narodnega sporazuma pa biti ne more brez večine naroda, kmečke demokracije pa ne brez večine podeželskega prebivalstva. Večina srbskih zastopnikov pa je **zunaj** tega bloka. Zato je HRSS šla dalje **in javno v skupščini dala srbskemu ljudstvu**, torej tudi radikalom, takšne izjave, ki so jasno in nepobitno dokazovale, da HRSS ni niti komunistična, niti protisrbska in torej v ničemer protidržavna.

S tem je pred srbskim javnim mnenjem in pred drugim ustavnim faktorjem odvzeta možnost, da preganja HRSS in z razveljavljanjem mandatov narodnih zastopnikov **ves hrvatski narod** preganja zaradi komunizma in protidržavnosti.

HRSS je učinila to, da vzdrži narodno-kmečki blok. Ako izgubi ta blok polovico svoje parlamentarne moči, tedaj more on vzdržati samo s skrajno opozicijo, kakor jo je vodila RHSS polnih pet let. Toda za takšno najbolj radikalno politiko **niso** ne Davidovič, **ne Korošec**, ne Spaho, ne po svojem osebnem prepričanju, ne po sestavi svojih klubov, pa niti — in to je poglavitno! — po volji in želji svojih volilcev. A neenoten blok v parlamentu, bi bil samo stafaža, torej v pomoč radikalom.

Naposled je HRSS imela pravico in **dolžnost** braniti svoje mandate, ne zaradi poslancev (vsa naša javnost ve, da vsi poslanci HRSS dajejo ves presežek svojih devnic za kulturno in gospodarsko ojačanje naroda), temveč zaradi hrvaškega naroda, ki baš sedaj potrebuje najbolj obrambe in zaščite.

Zaradi vsega tega, to pot HRSS ne bo podpisovala protokola, v katerem bi stalo, da se »ima spremeniti« to in ono, temveč je napravila, dela in bo izvršila v interesu ljudstva vse, da se ta sistem spremeni, zlasti na Hrvaškem in to z njenim sodelovanjem!

Ta razlaga zgodovine in namer HRSS je izšla v posebni izdaji »Hrvata« in je potekla iz merodajnega peresa. Pokazuje nam smer nadaljnjega političnega razvoja — tudi v Sloveniji!

Nova svetovna vojna ali mir?

Vedno bolj očitno postaja, da »mirovne« pogodbe, ki so zaključile zadnje svetovno klanje, niso ustarele takšnega svetovnega položaja, ki bi mogel narodom zagotoviti mir in medsebojno bratovsko razpoloženje. Mi smo v zadnjih letih že ponovno opozarjali na to in še v eni zadnjih številčk našega lista smo prinesli izveleček nekoga članka, ki je izšel v londonskem listu »Observer«. Danes moremo reči, da je vsepovsod prodrlo spoznanje, da se morajo mirovne pogodbe iz l. 1919. revidirati, če ne stojimo pred novo katastrofo človeštva — pred novo svetovno vojno.

Vsi vemo, da angleška vlada nobile besedice nikjer nikoli ne izreče nepremišljeno. Danes vladajo na Angleškem konservativci, to je zastopniki visoke finance in velekapitala v obče. Lahko priznamo, da v Evropi danes bolj kot kdaj poprej vlada in odloča rek: »Denar je sveta vladar!« — Usta in možgani te velike sile v današnji Evropi, pa je zunanji minister Angleške, ki je lord Austen Chamberlain (izgovori Čemberlen). Ta mož, ki je zgolj hladen razum kapitalistične družbe, je pred nekaj dnevi govoril v Birminghamu. Med drugim je izrekel sledeče strašne besede:

»Komaj je danes možno občevati z evropskimi državniki, ne da bi se občutilo, da kljub temu, da je bil podpisan mir že pred šestimi leti, še vedno ne živimo v ozračju miru. Nad Evropo visi strah, da izbruhne vojna, ako ne uspemo že danes ali jutri spremeniti naziranja in ustvariti ozračja zaupanja in gotovosti... in revidirati mirovne pogodbe!«

Rekli smo že, da noben angleški minister, najmanj pa konservativni-lordovski, nikdar ne izreče v javnosti nepremišljene besede. Tu pa pride vodja angleške diplomacije, ki je najbolj merodajna osebnost in pravi... Kaj pravi? On pravi: Če se nam ne posreči **že danes ali vsaj jutri** privedi evropskih narodov do mnenja, da je treba revidirati meje, določene v mirovnih pogodbah, tedaj stojimo pred novo svetovno vojno.

Spominjamo, da se l. 1914. dva meseca pred izbruhom vojne, pri nas nikomur niti sanjalo ni, kje da stojimo. Danes pa je vsa stvar že tako daleč, da najmerodajnejši zunanji minister vse Evrope odkrito in javno govori o možnosti, da se vojna ponovi!

Malo poprej pa je rekel bivši angleški ministrski predsednik Lloyd George, da smo vsi dolžni veliko zahvalo francoskemu ministrskemu predsedniku Herriotu, **ker je rešil svetovni mir**. Ta je rekel med drugim: »Nove države, ki so nastale iz Avstro-ogrške, so v oblasti narodov, ki so izšli iz robstva z nenasitno grabežljivostjo, ki se je ne more več trpeti.«

Londonski list »Observer« je k tem besedam, izgovorjenim od bivšega angleškega ministrskega predsednika v parlamentu, pripomnil tole: »To je ostra beseda, toda jo je bilo treba enkrat izreči. Naj jo dobro slišijo tisti, ki jim je namenjena.«

Že zadnjič smo poročali o predlogih, ki jih je napravila Nemčija. Ona je rekla, da priznava svoje sedanje zapadne meje (to je proti Francoski), ne priznava pa sedanjih svojih meja na vzhodu (to je proti Poljski). Revizija vzhodnih mej, pa pomenja revizijo vseh novih me-

ja v celi srednji Evropi. In angleški zunanji minister je v Birminghamu povedal, da se mora to rešiti »danes ali jutri« — sicer nam preti nova vojna.

Mi smo to v našem listu naglašali že pred dvema in tremi leti. Kar berite stare številke našega lista.

Danes, ko to pišemo, pa javlja brzozjav po vsem svetu, da je dose-danja »leva« vlada na Francoskem padla. Odstopiti je moral Herriot, o katerem je dejal pred dobrimi štirinajst dnevi Lloyd George, da se mu moramo zahvaliti, ker je rešil svetovni mir. On je bil prijatelj miru in francosko-nemške zveze. Na njegovo mesto pa pridejo sedaj možje, ki so proti vsaki reviziji mirovnih pogodb, ki so bolj za vojno kot pa za spremembo obstoječega stanja v Evropi. Chamberlain pa je dejal, — kakor smo zgoraj navajali — da pride do nove vojne, ako sporazum ne bo mogoč že »danes ali vsaj jutri«.

Kaj se zgodi »danes ali jutri« v Evropi, tega ne vemo. To pa je gotovo, da iščejo Angleži nove orijentacije, da iščejo pota, ki bodo vedla do nove mirovne konference, ki edina še more rešiti mir na evropskem vulkanu.

V Pragi so zelo nervozni, a tudi v Belgradu so začeli biti gospodje popustljivejši. Odtod tudi težnja, da se stvari »sporazum« med Srbi in Hrvati.

Ali bomo v slučaju kakšne katastrofe Slovenci pripravljeni? Ali so naši politični **odgovorni** »voditelji« pripravljeni, kaj in kako se bo ukrenilo, da se ne bodo ponavljale napa-ke iz leta 1918. in 1919.? Kaj dela SLS, ki ima že od l. 1923. mandat in poverjenje slovenskega naroda? Mi tega ne vemo. Pribijamo samo to, da o vsem tem slovensko časopisje sploh ne piše in da pušča ljudstvo v nevednosti.

In še nekaj. V zvezi z vsemi temi pripravami je tudi nova angleško-nemška kampanja o povzročitelju zadnje svetovne vojne. Mirovne pogodbe, ki so jih Nemci morali podpisati, so ugotovile, da je bil **nemški narod krivec vojne**. Sedaj je načel angleški publicist in londonski univerzitetni profesor Seton Watson to vprašanje znova. Mi smo o tem poročali v posebnem članku v eni zadnjih številčk našega lista. Ta človek dela brez dvoma v interesu angleške politike; saj je doma pristaš konservativne stranke, ki danes vlada angleško državo. Listi nazznanjajo, da pride ta mož te dni v Jugoslavijo. Zakaj? Brez dvoma zato, da nadaljuje preiskavo o povzročitelju zadnje vojne.

To so tako važne reči, da bi jih moral poznati, in sicer dobro poznati, vsak naš kmet in delavec. Chamberlain je povedal: Če se ne najde izhoda, boste šli zopet v strelske jarke. To bi bila takšna katastrofa za človeštva, da posledice tega danes ne moremo še premeriti in prokrovati. Le to vemo: V Moskvi si manejo roke in nestrpnost čakajo na nadaljni razvoj dogodkov. Zakaj vse, kar pripravljajo danes **Angleži** pod evropsko krinko, izvira iz strahu pred izgubo njihove Indije, ki jim donaja bogastvo in moč. Na meji Indije pa stoje odposlanci moskovskega sovjeta. Vojna, ako bi eventualno izbruhnila, bo vojna med Angleži in Rusijo, med Zápdom in Vzhodom, med dvema idejnima svetovoma.

Nov stanovanjski zakon.

Poseben odsek zakonodajnega parlamentarnega odbora je pretekli teden razpravljal o načrtu novega stanovanjskega zakona, ki ga namerava vlada predložiti potem parlamenta v potrditev. Odsek je načrt, ki ga je izdelal minister za socialno politiko, v celoti sprejel. Zanimivo je, da so glasovali v odseku za načrt novega stanovanjskega zakona vsi člani, tako oni, ki

pripadajo vladnim strankam, pa tudi oni, ki pripadajo opoziciji!

Danes je več kot gotovo, da bo predloženi načrt postal zakon. Zato se hočemo z njim pečati nekoliko natančneje, toda ne toliko v podrobnosti, ki se tičejo pred vsem gospodarjev ali pa najemnikov, ampak predvsem s **posledicami, ki jih bo imel novi stanovanjski zakon za slovensko gospodarsko življenje**.

Najvažnejše določbe vsakega zakona so navadno tiste, ki se tičejo žepa. V tem oziru so vsi ljudje občutljivi, brez ozira na strankarsko pripadnost. Tudi novi stanovanjski zakon ima eno važno določbo te vrste in sicer je to tisti paragraf, ki določa zvišanje najemnin tudi pri takozvanih zaščitnih stanovanjih na 24 kratno predvojno višino, t. j. **kdor je pred vojno plačeval mesečno za stanovanje n. pr. 20 kron, bo moral po novem zakonu plačevati sedaj $20 \times 24 = 480$ kron ali 120 dinarjev mesečno.**

Ta določba kaže, da hoče vlada višino najemnin polagoma spraviti na pravo predvojno vrednost ali na zlato veljavo. Za to govori tudi oni paragraf, ki določa veljavnost sedanjega zakona le za 2 leti, ko bo gotovo sledilo novo zvišanje najemnin in pa okolnost, da je vlada v novem stanovanjskem zakonu že celo vrsto stanovanj spravila na polno zlato veljavo, mogoče še nekaj čez (prosta so vsa nova stanovanja, pa tudi ona stara stanovanja, ki imajo več kot 4 sobe itd).

Sama na sebi je ta določba dobra in pravilna, ker enkrat je treba vendarle začeti uvajati zlato veljavo tudi pri stavbah in ne samo pri živežu in pri obleki. Privatni kapital prej ne bo našel pota do stavbene delavnosti, dokler se mu ne odpre možnost primerne obrestovanja, ker sicer da vsak kapitalist rajše svoj denar v banko kakor pa v zidanje. Zidanje pa pomeni za tisoče obrtnikov in delavcev zopet gotov kruh, ki jim ga danes krvavo manjka.

Drugo vprašanje pa je, odkod bodo najemniki dobili denar za plačevanje višjih najemnin. Na prvi pogled se zdi odgovor na to vprašanje jako lahek, češ uradnikom naj da država primerne doklade, de-

lavcem pa naj podjetniki zvišajo plače.

Vprašanje pa je: Ali pojde to? Pri uradnikih bo mogoče šlo, čeprav ne posebno naglo. Mogoče tudi ne bo šlo. Gotovo pa je, da bo pri delaveh šlo jako težko. Mnogi bodo sicer rekli, da bi šlo pri delavstvu lahko mnogo lažje kot pri uradništvu, ker bo fabrikant višje stroške enostavno prevalil na konzumente, toda mi se bojimo, da ta argument ne bo držal!

Naša obrt in naša industrija sta že davno tako obremenjeni, da komaj vzdržujejo tujo konkurenco, kljub vsem zaščitnim carinam. Kakor hitro se bodo torej delavci oglašili za zvišanje plač na račun novega stanovanjskega zakona, bo nastala gospodarska kriza pri nas še občutnejša. Ze itak visokih zaščitnih carin država ne bo mogla več zviševati, sicer bodo države, ki uvažajo od nas moko, živino in les, tudi uvožno carino na te predmete tako zvišale, da bo našim kmetom žito v kaščah trohnelo, ker bo v Avstriji itd. ameriško žito delalo našemu še občutnejšo konkurenco kot jo že. Brez zvišanja zaščitne industrijske carine pa našim obrtom in naši industriji ne bo mogoče zvišati delavskih mezd pri doseganju produkciji. Treba bo torej ali produkcijo zvišati, t. j. v eni delovni uri napraviti mnogo več kot doslej ali pa odpovedati se tečni hrani (kdor jo ima) in vinu (kdor ima zanj) in živeti tako kakor sestradana žival!

Če bo pa temu tako, lahko računamo z gotovostjo, da bo prišlo do svoje prave veljave zopet le prvovrstno kvalificirano delo na eni strani, na drugi bo pa narasla brezposelnost manj kvalificiranih in spretnih delavskih moči do neverjetne večine. To pa so vprašanja, na katerih rešitev bo treba resno misliti.

ski Rusiji za interese angleških nazadnjakov in velekapitalistov. Veliko vprašanje pa je, če se bodo Angležem njihovi načrti tudi obnesli, ker so danes ljudje nekoliko pametnejši kakor so bili in na časnikarsko hujskanje ne dajo nič več.

Slab list je postal »Slov. Republikanec« in je padel na stopinjo »Domovine«, piše »Slovenec«. Mi ne moremo reči, ali stoji list samostojnih demokratov »Domovina« visoko ali nizko, ker je sodba o tem stvar njenih bralcev in naročnikov. Lahko pa rečemo, da »Republikanec« ni prav nič padel zaradi tega, ker list, ki piše in pove to, kar je res, ne more nizko pasti. Če pa povemo javno, da je dr. Korošec s svojimi tovariši vred slovensko politiko temeljito zavozil, s tem še nismo nizko padli mi, ampak nizko stoje oni, ki to tajijo!

Ni brez pomena, da glavno glasilo v Belgradu vladajoče radikalne (Pašičeve) stranke »Samouprava« že precej časa skoro dnevno silovito napada politiko dr. Korošca in jo odločno obsoja. Ti napadi se berejo kakor nekaka vojna napoved. Kaj radikalni napadi pomenijo, nam ni znano, verjetno pa je, da se radikali po takih napadih ne bodo posebno prizadevali pridobiti dr. Korošca za vstop v vlado. Iz napadov samih pa se vidi, da so radikali o političnih razmerah v Sloveniji jako dobro poučeni in vedo med drugim popolnoma pravilno celo to, kako so agitatorji SLS pri zadnjih volitvah nastopali po Dolenjskem kot edino pravi republikanci. »Samouprava« celo izrečno omenja nastop posl. Sušnika na Raki, ko je pred zbranimi možmi rekel: »Tudi jaz sem republikanec!« Take stvari so v Belgradu, kakor vidimo, dobro znane, in ne pomenijo za politiko SLS nič posebno ugodnega.

Nov vseučiliški zakon za našo državo nam je napovedal »Slov. Narod« v svoji velikonočni številki. Po tem zakonu bodo vsi vseučiliški profesorji postavljeni najprej »na razpoložnje«, potem pa po potrebi zopet nastavljeni. Za razvoj naših vseučilišč bo ta zakon, če ga bodo res v taki obliki izpeljali kakor napoveduje »Slov. Narod«, skrajno škodljiv. Z ljudmi, ki stoje na višku znanosti, kakor vseučiliški profesorji, se ne sme skakati kakor s feldvebli ali uradnimi slugi, ki jih je vsak dan dovolj na razpolago. Napram priznanim učenjakom mora imeti vsaka vlada nekaj ozirov, sicer jih izgubi. Minister postane lahko vsak, vseučiliški profesor pa ne!

Obtožnica proti Štefanu Radiču je gotova. Obsega okoli 75 pol papirja ali 300 strani, napisanih s strojem. Njeno sebino tvori zelo natančna zgodovina Radičeve stranke.

»Boljševiška centrala na Dunaju«. Tistim ljudem, ki so »lifrili« belgrajski vladi znane »dokumente«, na podlagi katerih naj bi se dokazalo, da je Radičeva stranka komunistična, še vedno ne mirujejo. Skoraj gotovo so že ves denar, kar so ga dobili za svoje fabrikante, že zdavnaj zalumpali in sedaj se jim zeha po novih dinarčkih. Zato so zopet začeli spuščati v razne lahkovarne časopise nova »senzacional-

na« poročila o »boljševiški centrali na Dunaju«, ki pripravljajo baže v vseh balkanski deželah prevrat in razpolaga z ogromnimi denarnimi sredstvi. Poročila pa, ki jih pošiljajo te vrste falotje v razne liste, so tako trapasta, da jim najbolj za-telebana krava več ne verjame.

Proti Slovenski ljudski stranki se bojuje »Republikanec« — trdi »Domoljub«. Ta »Domoljubova« trditev pa ne drži. Mi se bojujemo proti lažem, ki jih je širilo časopisje SLS o slovenskih republikancih med volitvami in katerim se ima zahvaliti za precej mandatov, in pa proti lažem, ki jih širi isto časopisje o slovenskih republikancih še danes. Kakor hitro pa bodo časopisi SLS o slovenskih republikancih pisali in poročali resnico, se Slovenske ljudske stranke kot take ne bomo niti dotaknili.

Silna jeza je popadla vodilne kroge Slovenske ljudske stranke, ko so zvedeli, da so sklenili hrvaški republikanci priznati (a ne za večno odobravati!) monarhijo in vidovdansko ustavo. Sicer je voditelj SLS dr. Korošec tudi podpisal izjavo »bloka narodnega sporazuma in kmečke demokracije«, s katero tudi on v imenu svoje stranke priznava oboje, monarhijo in vidovdansko ustavo, in človek bi pričakoval, da se bodo monarhistični voditelji SLS samo veselili, ker so tudi hrvaški republikanci monarhijo in sedanjo ustavo priznali. Oni pa se ne vesele, ampak se jezijo, in sicer zaradi tega, ker so pričakovali trdno, da hrvaški republikanci monarhije končno le ne bodo priznali in da bodo vsled tega vsi hrvaški mandati razveljavljeni. Ker so pa hrvaški republikanci držali svojo besedo, dano opozicijskemu bloku (ki so jo tudi podpisali istočasno kakor jo je podpisal dr. Korošec), so voditelji SLS vsi iz sebe, ker so uvideli, da je z izjavo hrvaških republikancev položaj SLS v parlamentu tako oslabilen, da ne morejo najmanj 4 leta upati, da pridejo zopet na vlado. Po izjavi hrvaških republikancev se bo namreč Pašič kot dober računar raje vezal s 60 Hrvatit kakor z 20 Slovenci. Tako je dr. Korošec s svojim »monarhizmom« v Belgradu in navideznim »republikanizmom« doma obsedel med dvema stoloma, ker ga danes ne more niti Pašič niti Radič in njegovih 20 poslancev bo sedelo v Belgradu brez moči in brez vpliva.

Pomilostitev dr. Žerjava in dr. Korošec. V razpravi o potrditvi mandatov so slovenski poslanci strastno napadali dr. Žerjava zaradi njegove znane nesreče z Agro-Merkurjem. V teku razprave pa je povedal minister Pribičević, da je sam dr. Korošec še pred vojno se zavzemal za pomilostitev dr. Žerjava in da je bil dr. Žerjav kljub že tedaj pravomočni razsodbi tajnik Jugoslovanskega kluba na Dunaju! Zakaj se je tedaj dr. Korošec zavzemal za dr. Žerjava? Ali je bil prepričan o njegovi nedolžnosti? Če je bil, nastane vprašanje, zakaj mu danes očita, kar je že pred vojno spoznal za krivično? Ali pa se je zavzel zanj, da bi ga pridobil na svojo stran in mu usta politično zamašil? Če je tako, bi bilo to zelo grdo, ker dobrote izkazujejo po-

Dnevne vesti.

Ponesrečen napad na bolgarskega kralja Borisa. Dne 14. t. m. je kakih 5—6 ljudi streljalo iz zasede blizu mesteca Orhanija na avtomobil, v katerem se je vozil bolgarski kralj Boris. Dva kraljeva spremljevalca sta bila ubita, kralju pa se ni zgodilo ničesar. Sodijo, da so bili napadalci komunisti. — Istočasno se poroča, da je bil naslednji dan, t. j. 15. t. m. ubit zavratno v Sofiji vladni poslanec Georgijev, v vasi Ada pa opozicijski poslanec Arki Efendija. — Kakor se vidi, je v Bolgariji meščanska vojna v polnem teku!

Kaj pa to pomeni? Zadnji »Domoljub« (pred prazniki) ni vseboval nobenega napada na g. Prepehluha. Kaj so imeli gospodje — »mačka«?

Kaj je rekel Spaljkovič? Spaljkovič je zastopnik naše države v Parizu in je znan drugače kot velik oboževalec nekdanjega ruskega carizma in kot strupen sovražnik sovjetske Rusije. Ta mož je bil pri zadnjih volitvah tudi izvoljen za poslanca. Svoj mandat je pa odložil, ker mu poslaništvo v Parizu, kjer dobiva mesečno 1800 dolarjev, bržkone več nese kakor poslanstvo v Belgradu, kjer dobi poslanec komaj 300 dinarjev ali 5 dolarjev dnevno (1 dolar = 60 dinarjev). Pred svojim odhodom v Pariz pa je napisal v nekem belgrajskem listu članek o naših domačih razmerah in tam pravi, da »boljševizma pri nas sploh ni in da na Hrvaškem niti inteligenca ne vé, kaj je boljševizem, še manj pa kmetje!« Te besede so jasen dokaz, da je bil ves boj belgrajske vlade proti »boljševizmu« na Hrvaškem in proti »boljševiškim« radičevcem velika sleparija, ki je bila preračunana na to, da se vzdrži v Belgradu na krmilu nazadnjaška vlada v interesu angleškega velekapitala.

Za mesto predsednika nemške republike se poteguje tudi iz svetovne vojne znani tedanji vrhovni poveljnik nemških armad general Hindenburg. Njegova kandidatura

je izzvala po vsem svetu veliko nasprotstva, ker splošno sodijo, da bi Hindenburg bil le slepo orodje v rokah bivšega cesarja Viljema, kateremu naj bi pripravil povratek v domovino iz izgnanstva, na kar bi se Nemci zopet začeli temeljito pripravljati na revanšno vojsko.

Francoski ministrski predsednik Herriot je odstopil, ker mu je francoski senat izrekel nezaupnico, dočim mu je parlament izrekel zaupanje. Njegov padec je posledica rovarjenja nazadnjaških strank na Francoskem, ki jih vodi bivši predsednik francoske republike Poincaré. V vladnem sistemu na Francoskem pa še ne bo takoj izpremembe, ker nazadnjaki nimajo večine v parlamentu, ampak bo namesto Herriota postal ministrski predsednik eden ali drugi izmed Herriotovih somišljenikov.

Srečna Bolgarija. V Bolgariji svet znatno napreduje. Sedanji bolgarski vladodržci so sklenili v parlamentu »zakon o zaščiti države«, t. j. zakon, ki naj jamči sedaj vladajoči klikki »večno« gospodarstvo nad bolgarskim ljudstvom, potem so razveljavili vse komunistične mandate in sedaj se trudijo, da bi dosegli s pomočjo angleških lordov in velekapitalistov še zvišanje svoje armade, da bi se lažje obranili »boljševikov«, in prav verjetno je, da bodo to tudi dosegli. Novo bolgarsko armado bodo obožili angleški velekapitalisti, da se bo lahko borila za angleške interese proti Rusiji. Ko bo pa vojna končana, bo morala Bolgarija sama plačati vse vojne stroške za — druge! Ali mi to srečna dežela?

Zvezo petih držav bi radi ustanovili angleški lordi. To zvezo naj bi tvorile Anglija, Francija, Belgija, Italija in seveda tudi Nemčija. Tem državam bi se morale kasneje pridružiti tudi vse male države, zlasti one v srednji Evropi in na Balkanu. Vse te države naj bi se oborožile do zob in potem poslale svoje vojake v boj proti »rmenemu plemenu«, t. j. proti slovan-

šteri ljudje iz usmiljenja in dobre-
ga srea in ne iz špekulantstva! Z
očitki zaradi Agro-merkurja na na-

slov že zdavnaj pomiloščenega dr.
Žerjava si dr. Korošec ni povečal
svoje slave!

»Naš dom«.

Zbor zaupnikov iz Stajerske
dne 15. marca t. l. v Mariboru je
sklenil, da se ustanovi tiskovna
zadruga »Naš Dom«, katere namen
bodi izdajati strankin list in razne
druge publikacije. Zaupniški zbor
je nadalje sklenil, da mora vsak
strankin pristaš, ako le količkaj
more, to reč podpreti, postati torej
zadružnik in pridobivati člane za
to našo velevažno zadrugo.

En delež znaša Din 10, pristop-
nina pa Din 10. Bolj revni pristaši
SRS morejo delež vplačati tudi v
10 mesečnih zaporednih obrokih.

Doslej je pristopilo že prav lepo
število članov. Ustanovni občni

zbor te naše nove zadruga se bo
vršil začetkom meseca maja.

Pozivamo vse naše somišljenike,
da pristopijo kot zadružniki. Bolj
premožni naj podpišejo več dele-
žev, ker gre za važno in dobro stvar.
Upamo, da se bodo somišljeniki od-
zvali v velikem številu. Pokažite z
dejanjem, da hočete podpreti našo
misel! Svoj pristop prijavite pis-
meno upravi našega lista.

**Pripravljalni odbor zadruga »Naš
Dom«, tiskovne zadruga z omejeno
zavezo v Ljubljani.**

Po svetu.

Kdor se zanima za politične do-
godke doma, ne sme prezirati in v
nemar puščati važnih dogodkov po
svetu. Kar se godi pri nas doma, je
vse v bolj ali manj tesni zvezi z do-
godki v naši okolici, in kdor pazlji-
vo zasleduje razvoj stvari zunaj, bo
marsikaj, kar se godi pri nas, vse
drugače in boljše razumel.

Značilna za vso današnjo svetov-
no politiko je okolnost, da se vse
velike države silno oborožujejo. Mi
slišimo sicer tu in tam glasove o
razorožitvi. Vsi taki glasovi pa niso
le pobožne želje, ampak so grda hi-
navščina. Amerika in Anglija, ki
največ govorita o miru, sta danes
najbolj oboroženi državi sveta in
nikjer ne potrosijo toliko denarja
za nove vojne ladje, za vojaško let-
alstvo in za izdelovanje bomb s
strupenimi plini, kakor ravno v teh
dveh deželah. Francija vzdržuje
kljub svojim ogromnim dolgovom
največjo armado na kopnem in celo
gospodarsko šibka Italija porabi
mnogo več davčnega denarja za
oboroževanje kakor za kruh svoje-
mu obubožanemu prebivalstvu. Vsi
taki in podobni znaki govore za to,
da je imel Mussolini prav, ko je re-
kel v italijanskem parlamentu:
»Kdor misli, da je bila svetovna
vojna zadnja vojna, je velik be-
dak!« Neprestano oboroževanje v
vseh državah je nepobiten dokaz,
da se svet pripravlja na

novi veliko vojno,

ki je bržkone še ne bo kmalu, prišla
pa bo tako gotovo, kakor začne vse-
lej grmeti, če se v zraku nabere do-
volj elektrike. S splošnim oborože-
vanjem po svetu je v zvezi oboro-
ževanje tudi pri nas.

Proti komu in zakaj pa se bo
svet zopet začel klati?

Razni dogodki na vzhodu, zlasti
v Aziji, govore za to, da se priprav-
lja velik spopad med evropskimi
državami in med Azijo.

Azijske narode, kakor so Indijci,
Kitajci, Japonci itd. in ki štejejo
nad 1 milijardo prebivalstva, je do-
sedaj mozgal in izsesaval evropski
in ameriški velekapital. Znano je,
da je vir vse angleške moči in vse-
ga angleškega bogastva starodavna
Indija. Indijsko prebivalstvo pa se
je začelo jako sumljivo gibati in
zahteva dandanes z vedno večjo od-
ločnostjo svojo neodvisnost. Priza-
devanje Indijcev za lastno neodvis-
nost pa močno podpirajo Japonci,
ki stoje danes glede civilizacije v
isti vrsti z Evropejci, na drugi strani
pa je pridno na delu ruska so-
vjetska diplomacija, da pridobi vse
te številne narode na svojo stran v
borbi, ki jo vodi proti Rusiji angle-
ški kapital, ki je star in neizpros-
en sovražnik vsake Rusije, bodisi cari-
stične ali pa sovjetske. V svojem bi-
stvu torej pričakovani boj med

Evropo in Azijo ne bo toliko boj
belega plemena proti »rmenemu«
plemenu Azije, ampak bo

boj med Anglijo in Rusijo.

Tega angleški kapital seveda no-
če jasno povedati, ampak si je iz-
mislil krilatice o »boju med belim
in rmenim plemenom« samo zato,
da bi šli za angleški kapital po
kostanj v azijsko žerjavico. Tako so
Angleži delali vedno in tako delajo
še danes.

Za bodočo veliko vojno, katere
središče bo Azija, se angleška poli-
tika skrbno pripravlja. Znano je, da
grade Angleži v Singapuru veliko
vojno pristanišče, ki bo veljalo sil-
ne milijone. Gradba tega pristanišča
je naperjena proti Japoncem. Na
drugi strani pa iščejo Angleži po-
vsod

novi zaveznike,

ki naj bi jim pomagali Azijo in Ru-
sijo obkoliti, kakor so med svetov-
no vojno obkolili Avstrijo in Nem-
čijo. Dobri zavezniki angleškega ve-
lekapitala pa morejo biti samo dr-
žave, v katerih imajo odločilno be-
sedno nazadnjaki in kapitalisti in po-
sledica tega je, da angleška politi-
ka dela na vse kriplje, da pridejo
povsod na krmilo nazadnjaške in
kapitalistične vlade. Da to svoje
prizadevanje uresniči, se poslužuje
angleška politika v raznih državah
različnih metod. Francoze straši z
nemško revanšo, narode na Balka-
nu pa plaši z »boljševiško nevar-
nostjo«. V resnici pa je vsa »boljše-
viška nevarnost na Balkanu« nava-
den trik in slepilo angleške diplo-
macije, ki ima samo en namen, nam-
reč ustvariti po celi srednji in južo-
vzhodni Evropi pod hinavsko krin-
ko »boja proti boljševizmu« zvezo

držav za bodoči boj proti Rusiji v
interesu angleškega velekapitala!

Zveza balkanskih in ruskih ob-
mejnih držav v Evropi naj bi tvorila
en del velikega obroča proti Ru-
siji in Aziji. Drugi del naj bi tvorila
Amerika, Avstralija in Afrika.
Severna Amerika ima že od nekdaj
Japonce v želodecu, ker so Japonci
najbolj nevarni konkurentje za
ameriško idnustrijo na Kitajskem.
Južno-ameriške države in afrikan-
ski svet pa naj bi pridobil angleški
prestolonaslednik na angleško stran,
ki so ga nedavno poslali na potova-
nje po teh deželah, kakor so pred
vojno poslali na potovanje po Evro-
pi kralja Edvarda, ki je s svojo di-
plomatično spretnostjo polagoma
zvaril takozvano »antanto«.

Kdor zasleduje take dogdoke, bo
tudi razumel, zakaj uživa Pašičeva
vlada kljub svojemu nazadnjaštvu
tudi pri angleških, danes na vladi
se nahajajočih nazadnjaških kapita-
listih vsestransko podporo. Ta bo
dalje razumel tudi smisel silnega
oboroževanja pri nas in bo tudi ra-
zumel, kaj se skriva za besedami
»protiboljševiška fronta«, ko ven-
dar ves svet pri nas dobro ve, da je
boljševikov pri nas komaj eno
prgišče.

Ne vemo pa, kako se bo prihod-
nji boj končal. Vojna je nevarna
igra, kjer se lahko dobi, lahko pa tu-
di izgubi. V enem in v drugem slu-
čaju je mogoče, da bo evropski zem-
ljevid zopet korenito izpremenjen.
Ali bomo Slovenci tudi takrat tako
nepredvidneži in nevedneži, kakor
smo bili l. 1918.? Ali razumete se-
daj, kakšen vzgojno-političen po-
men ima za nas bujenje naše narod-
no-samostojne zavesti potom re-
publikanstva?

Gospodarstvo.

**Amerikanska pšenica v Jugosla-
viji.** Kraljevina SHS pridela vsako
leto, celo ob slabih letinah, toliko
žita vseh vrst, da bi lahko redila
z njim pol Evrope ali vsaj ne dosti
manj. Kljub temu pa so začeli ku-
povati mlini v Sloveniji ameriško
pšenico in Dalmatinci ameriško
moko, ker je kljub prevozu preko
morja cenejša kot banaška pšenica,
ker je prevoz iz Banata do nas tako
silno drag, kar pomeni, da je tarif-
na politika naše železniške uprave
zelo šepava.

Gospodinje, perice rabite kadar
imate želto samo »Zlatorog-milo,
ki Vam dá najlepše in sneznobelo
perilo. To »Zlatorog« milo dobite v
vsaki domači trgovini, samo zahte-
vati morate »Zlatorog«.

Kolesa ako jih potrebujete, do-
bite najboljše znamke »Puch« v tr-
govini Ign. Vok, Ljubljana, Sodna
ul. — Glej oglas.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA
SLOVENSKIH REPUBLIKANECV.

Odgovorni urednik Oskar Schiller.
Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Če prodajate hiše,
posestva ali karkoli, javite naslov
»Posredovalcu« v Ljubljani
Sv. Petra cesta 23.

Brošura
»Jugosloveni, Slovani in
Jugoslovani«

ki je najboljši politično-kul-
turni spis, kar jih je bilo na-
pisanih po vojni, se dobi v
upravi našega lista in stane
s poštino 1e 4 Din.

Razširjajte in čitajte
»Slov. Republikanec!«

Kupim: Dunajski in Ljub-
ljanski Zvon, Kres,
Slov. Bčelo, Slov. Glasnik in
vse druge knjige

HINKO SEVAR
antikvariat knjigarna
Ljubljana, Stari trg 34

Naroči si kot Slovenec revijo
»Novi Zapiski«
letnik 1922.

kompletni letnik, 10 zvezkov
se še dobi v upravi našega
časopisa in stane samo 10 Din.

Pozor, krojač, šivilja, nešivilja

Kaj ti koristi kraj brez pouka? Z natan-
čnim poukom, preizkušenega po vsakem
modelu ga dobiš na željo ekspresno po
pošti v KROJNI ŠOLI, koncesioniran od
ministrstva za trgovino in obrt.

Ljubljana, Židovska ulica šte. 5.
Vsak mesec tečaj za krojače šivilje in ne-
šivilje.

Ure Zlatnina

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Stari trg 9.

Ščipalci Očala

Popolnoma varno naložite denar
v

Ljubljansko posojilnico

r. z. z. o. z. v Ljubljani. — Telefon št. 9.

Mestni trg šte. 6.

**Jamstvena glavnica za vloge znaša že
nad 11 milijonov Din.**

Vloge na hranilne knjižice in tekoči račun se obre-
stujejo po

8%

Vloge z odpovednim rokom višje po dogovoru.

Izvenljubljskim vlagateljem so na raz-
polago položnice, da nimajo s pošiljanjem
denarja nikakih stroškov.

Posojila daje le proti popolni varnosti, proti
vsaj trikratnemu kritju na vknjižbo in na poroštvo.

Inkaso faktur in menic. Trgovski krediti.

Najboljša

„Puch“ kolesa

po zelo ugodnih cenah dobite le pri
IGN. VOK, LJUBLJANA

Sodna ulica šte. 7.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

Ustanovljeno 1898

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Aleksandrova cesta 5

Telefon št. 367

Obreduje
hranilne vloge po
najugodnejši ob-
restni meri brez
vsakga odbitka.

Komisijsko trgovino in tr-
govsko agenturo
obavlja

»Posredovalec«

Ljubljana,
Sv. Petra cesta, šte. 23.